

ด่วนที่สุด
ที่ ผผ ๑๓๐๓/ ๗๐

สสค.

ส่ง : กสค.

รับที่ : ธ10290/67

2 ต.ค. 2567 เวลา 13.30 น.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕
หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน
และเศรษฐกิจชุมชน

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๐ (๓) บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่
และอำนาจในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน
ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ โดยตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๗ บัญญัติให้
รัฐต้อง

(๑) อนุรักษ์ ปิ่นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และ
จารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง
ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วม
ในการดำเนินการด้วย

(๒) อนุรักษ์ คุ่มครอง บำรุงรักษา ปิ่นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน
โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์
จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่า เศรษฐกิจชุมชนและวิสาหกิจชุมชน เป็นการดำเนินการ
ที่เริ่มจากชุมชนที่สามารถพัฒนาต่อยอด ขยายกิจการเพื่อยกระดับการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน ซึ่งเป็น
เศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด มีการริเริ่มสร้างสรรค์เป็น
นวัตกรรมของชุมชน โดยอาจมีรากฐานมาจากกิจกรรมดั้งเดิมที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนานจนเป็น
“ภูมิปัญญาท้องถิ่น” มีกระบวนการจัดการทุนของชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเน้นความพอเพียง

/ในครอบครัว...

ในครอบครัวและชุมชน ซึ่งทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก โดยมีสมาชิกในชุมชน เป็นเจ้าของทั้งปัจจัยด้านการผลิต การค้าและการเงิน จึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาปัจจัยการผลิตและ ทรัพยากรทุกขั้นตอน เพื่อการเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ยึดโยงเป็นโครงสร้าง เศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งเป็นส่วนต่อยอดให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศแข็งแรง นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ยังได้กำหนดเป้าหมายหลักของ การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชุมชน โดยกำหนดเป้าหมายการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการ สู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญ ผ่านการผลักดันส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ที่ตอบโจทย์ พัฒนาการของสังคมยุคใหม่และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่น และผู้ประกอบการรายย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศ ที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและนวัตกรรม พร้อมทั้งได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนา จำนวน ๑๓ หมุดหมาย ซึ่งในหมุดหมายที่ ๗ กำหนดให้ ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถ แข่งขันได้ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๓) และมาตรา ๓๕ ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวเพื่อจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้ คณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง จากการลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริง รวมทั้งประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งทำให้ได้ทราบถึงสภาพปัญหาการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และเศรษฐกิจชุมชน โดยวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรจำนวนมาก ทั้งยังมีการประกอบกิจการอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นเศรษฐกิจฐานราก ดังนั้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมให้มีการใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการสร้างรายได้ รวมถึงมีการจัดการส่งเสริม วิสาหกิจในแต่ละประเภทอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาอย่างรอบด้าน โดยที่ประชาชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นผู้ประกอบการที่เข้มแข็ง อันจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศแข็งแรงต่อไป ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เสนอรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ เรื่อง การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และเศรษฐกิจชุมชน ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. เรื่องโครงสร้าง

๑.๑ เสนอให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการเพิ่มความชัดเจนในเรื่องบทบาทภาครัฐในการเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการในแต่ละประเภท (วิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ OTOP SMEs ฯลฯ) โดยมีการบูรณาการ กำหนดแผนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งอาจกำหนดให้มีช่องทางการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) หรือแพลตฟอร์มกลางในการบริหารจัดการว่ากิจการลักษณะนี้จะให้หน่วยงานใดบ้าง มีหน้าที่ในการส่งเสริมหรือสนับสนุน รวมทั้งมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการส่งต่อการพัฒนาระหว่างหน่วยงานเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาเป็นไปอย่างทั่วถึง โดยอาจมีแนวทางดังนี้ (รายละเอียดปรากฏตามแผนภาพที่ ๒)

๑) การจัดตั้งกลุ่มประสานงานหรือคณะอนุกรรมการที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประกอบด้วยหัวหน้าหน่วยงาน (ระดับปลัดกระทรวง / อธิบดี) ที่มีการกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจชุมชน โดยมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน และมีองค์ประกอบคือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นฝ่ายเลขานุการร่วม เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกประสานงานระหว่างคณะกรรมการต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน โดยอาจจะประชุมอย่างต่อเนื่องทุกระยะ เช่น ทุก ๆ ๓ เดือน เพื่อประสานและบูรณาการการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ในทางปฏิบัติ

๒) มีการกำหนดแนวทางในการประสานงาน การบูรณาการ การกำหนดบทบาท รวมถึงการเชื่อมโยงและการเชื่อมต่อระหว่างกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนและเป็นระบบ มีแผนการบูรณาการหน่วยงานเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมธุรกิจชุมชนร่วมกัน และให้มีแพลตฟอร์มกลางในการทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจพิจารณารูปแบบ SME One ID ของ สสว. ที่ได้พัฒนาร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ที่ปัจจุบันให้บริการแก่ผู้ประกอบการในการขอรับบริการและการส่งเสริมจากภาครัฐมาใช้ โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานกับฐานข้อมูลทะเบียน SME One ID เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ซึ่งจะทำให้ภาครัฐสามารถประมวลผลข้อมูล รวมถึงการใช้วางแผนและกำหนดมาตรการในการส่งเสริมผู้ประกอบการได้อย่างครอบคลุมและไม่มี ความซ้ำซ้อนกัน

๑.๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ในทางปฏิบัติเห็นควรเสนอให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายทำหน้าที่ ประธานคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยอาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธาน

๒) เสนอแนะให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา เป็นกลไกภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ ด้านการสร้างองค์ความรู้และการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม การวิจัยและพัฒนา เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา ระดับพื้นที่เป็นฝ่ายเลขานุการร่วม

๓) เสนอแนะให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานครดูแลรับผิดชอบ และส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานคร โดยเมื่อวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครจดทะเบียนกับ กรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว อาจให้กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ สนับสนุนด้านงบประมาณ และการส่งเสริมอื่น ๆ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาจพิจารณาความเป็นไปได้ในการวางแผนปฏิบัติในการมอบโอนภารกิจในการดูแลสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ในเขตกรุงเทพมหานครให้แก่กรุงเทพมหานคร เช่น การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างกัน เป็นต้น

๔) ในการดำเนินการภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

(๑) ในการบูรณาการและประสานงานในส่วนกลาง เห็นควรเสนอให้มีการจัดทำ ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการในระยะ ๓ ปี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีแบบบูรณาการ รวมถึงการมีแพลตฟอร์มกลางในการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๒) ในระดับจังหวัด เสนอให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการในการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนขึ้นในจังหวัด โดยให้มีการจัดลำดับความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละปีงบประมาณ

๕) เสนอให้ใช้การผสมผสานหลักการในการให้การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีลักษณะการดำเนินการเชิงธุรกิจ (business oriented) และสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะต่อไป และให้ผสมผสานกับแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจและธุรกิจท้องถิ่น (local enterprises) ของหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ โดยในระยะกลางและระยะยาว หน่วยงานของรัฐควรมุ่งส่งเสริมในเรื่องความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม การสร้างแบรนด์และด้านการตลาดต่อไป

๖) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอาจจำแนกวิสาหกิจชุมชนออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ หลังจากที่ได้จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้ว เพื่อให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาสนับสนุนส่งเสริมทั้งในด้านงบประมาณและการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ อันได้แก่

(๑) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการเกษตร การแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร โดยอาจให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๒) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์และหัตถกรรม โดยอาจให้ กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวและบริการ โดยอาจให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓) เสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ด้านการสร้างองค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม ประกอบด้วย สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัย สถาบันและศูนย์วิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยควรมีการดำเนินการในเชิงรุกในการสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่วิสาหกิจชุมชนตลอดห่วงโซ่การผลิต

๔) ในอีกมิติหนึ่งของการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและธุรกิจท้องถิ่นที่มีศักยภาพในกลุ่มสินค้าและบริการ (clusters) บางกลุ่มที่มีศักยภาพสูง และอาจมีวิสาหกิจชุมชนใน clusters นั้น ๆ กระจายอยู่หลายจังหวัดและหลายพื้นที่ จึงมีข้อเสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด clusters ที่มีลำดับความสำคัญ และจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน clusters ต่าง ๆ ดังกล่าว และให้มีการประสานงานและบูรณาการภายใน clusters นั้น บาง clusters มีศักยภาพที่จะส่งเสริมให้ออกสู่ตลาดโลกและมีศักยภาพที่จะพัฒนาไปสู่การเป็น global brands ได้ และบาง clusters ก็อาจส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลาง (Hubs) ในระดับภูมิภาคและในระดับโลกได้ เช่น

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรีมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็นศูนย์กลางด้านสมุนไพรและแพทย์แผนไทยในภูมิภาคอาเซียน จึงเสนอให้มีการบูรณาการกับวิสาหกิจชุมชนใน clusters นี้ในพื้นที่อื่น ๆ และควรมีแนวทางและมาตรการส่งเสริมที่ชัดเจน

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโกโก้ ซึ่งมีศักยภาพที่จะเข้าสู่ตลาดระดับชาติและตลาดโลกทั้งใน segment การผลิตเพื่ออุตสาหกรรม และ segment ด้าน specialties

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ เช่น กาแฟ เสือจันทบุรี กลุ่มผลิตปลาแรด กลุ่มผลิตมะขามหวานและผลิตภัณฑ์มะขามหวาน ฯลฯ

๑.๓ เสนอให้กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศดำเนินการจัดประเภทวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้มีการสนับสนุนอย่างเหมาะสม เพื่อให้การสนับสนุนสามารถกระจายเข้าถึงไปยังกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับประเภทและขนาดของกิจการอย่างเป็นระบบ ซึ่งปัจจุบันการจำแนกประเภทกิจการแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑. กิจการการผลิตสินค้า เช่น การผลิตพืช การผลิตปศุสัตว์ การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร การผลิตปัจจัยการผลิต ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า การผลิตประมง ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เครื่องจักรสาน เครื่องดื่ม ของชำร่วย/ของที่ระลึก เครื่องไม้/เฟอร์นิเจอร์ ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องปั้น เครื่องประดับ/อัญมณี สิ่งประดิษฐ์จากโลหะ เครื่องหนัง เครื่องจักรกลและการผลิตสินค้าอื่น ๆ และ ๒. กิจการการให้บริการ เช่น ออมทรัพย์ชุมชน ท่องเที่ยว ร้านค้าชุมชน สุขภาพ ซ่อมเครื่องจักรกล และบริการอื่น ๆ จึงควรพิจารณาให้จัดประเภทวิสาหกิจชุมชนใหม่เพื่อให้มีการสนับสนุนอย่างเหมาะสม เช่น

(๑) การแบ่งประเภทตามลักษณะการผลิต/การประกอบกิจการ เช่น วิสาหกิจชุมชน การเกษตร วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสินค้าเกษตร วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว เป็นต้น

(๒) การจัดประเภทตามความสามารถในการจำหน่ายสินค้า ระดับหรือประเภทตลาด สินค้าของวิสาหกิจชุมชน อาจจัดให้เป็น ๓ ระดับตามขีดความสามารถด้านการตลาด และการพึ่งพาตนเองได้ ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีตลาดระดับชุมชน วิสาหกิจชุมชนที่มีตลาดระดับชาติ และวิสาหกิจชุมชน ระดับสินค้าส่งออกต่างประเทศ นอกจากนี้อาจพิจารณาเพิ่มเติมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขายสินค้าออนไลน์ แยกออกมาอีกกลุ่มหนึ่ง โดยเป็นการประเมินศักยภาพเพิ่มเติมจากปัจจุบันที่ได้มีการการประเมินแบ่งกลุ่ม ออกเป็นประเภทดี ปานกลาง และปรับปรุง

(๓) การจัดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามกลุ่ม (Cluster) ต่าง ๆ ที่มีศักยภาพสูง และสร้าง เครือข่ายระหว่างวิสาหกิจชุมชน รวมทั้ง OTOP และกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่อยู่ในกลุ่ม (Cluster) เดียวกัน เช่น กลุ่มสมุนไพร กลุ่มโกโก้ กลุ่มชาและกาแฟ กลุ่ม Fabrication (ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าย้อมคราม ผ้าบาติก อัญญาบ ฯลฯ) ลังชุมชนตามกลุ่มสินค้าที่สำคัญ เช่น เสื้อจันทบูร มะขามหวาน ปลาสด ปลาเกลือ ปลาแรด ฯลฯ ซึ่งการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในลักษณะดังกล่าวอาจพัฒนาต่อยอดไปสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิต และการส่งออกที่สำคัญ ทั้งในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในระดับโลกได้

(๔) การจัดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามพื้นที่ เช่น กรุงเทพมหานคร ฯลฯ

ทั้งนี้ ในการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน อาจพิจารณากำหนดให้เมื่อวิสาหกิจชุมชนได้จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว หากเป็นวิสาหกิจชุมชน ด้านอุตสาหกรรม ด้านการท่องเที่ยว หรือด้านอื่น ๆ ที่มีหน่วยงานเฉพาะด้านดูแลด้านนั้น ๆ ก็อาจให้หน่วยงาน เหล่านั้นมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ

๑.๔ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการให้มีการเพิ่มเติมโครงสร้างของคณะทำงาน ที่ปรึกษาในคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเพื่อรับผิดชอบการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเฉพาะเรื่องใน ๒ ด้าน ได้แก่

(๑) คณะทำงานด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับเครือข่าย มหาวิทยาลัยในพื้นที่

(๒) คณะทำงานด้านการสนับสนุนแหล่งเงินทุนทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับ สถาบันการเงินต่าง ๆ

๑.๕ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาหาแนวทาง ในการส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพสามารถเข้าถึงการเป็นนิติบุคคลได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยให้ความรู้ เกี่ยวกับวิธีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย และช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่วิสาหกิจชุมชน ในการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล โดยกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรับจดทะเบียนธุรกิจ ชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่น OTOP SME มีระบบการเชื่อมโยงข้อมูลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

๑.๖ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรพิจารณาขยายระยะเวลาที่ต้องแจ้งต่ออายุการจดทะเบียน และเพิ่มช่องทางการจดทะเบียน และการต่ออายุผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ วิสาหกิจชุมชน

๑.๗ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับหน่วยงานทางวิชาการ เช่น หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดให้มีโครงสร้างการทำงานระดับท้องถิ่นว่า ภาครัฐจะต้องมีการดำเนินการให้มีมาตรการ หรือการแก้ไขกฎหมายใดบ้าง เพื่อกระจายอำนาจจาก ส่วนกลางไปยังท้องถิ่น โดยหน่วยงานส่วนกลางมีหน้าที่เพียงการกำกับดูแลในด้านนโยบาย ส่วนการดำเนินการ และงบประมาณให้หน่วยงานระดับพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินการมีความเหมาะสมกับความพร้อม และความต้องการในแต่ละพื้นที่ รวมถึงเสนอให้มีการศึกษาแนวทางการดำเนินการของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในการจัดระบบให้มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ เนื่องจากปัจจุบันแต่ละมหาวิทยาลัยมีแนวทางการดำเนินการในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกันออกไป

๒. เรื่ององค์ความรู้

๒.๑ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การบริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน การตลาด ความรู้ด้านภาษี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะประเภทและศักยภาพของธุรกิจชุมชน ซึ่งอาจประกอบไปด้วยความรู้กลุ่มวิชาพื้นฐาน วิชาเฉพาะตามลักษณะของประเภทธุรกิจ โดยอาจพิจารณานำรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ที่ได้มีการจัดทำชุดความรู้ หลักสูตรพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนผ่านระบบออนไลน์และแอปพลิเคชันที่มีระบบในการวิเคราะห์สถานะของธุรกิจว่าอยู่ในระดับใด ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร มีระบบการให้คำปรึกษา ระบบการจัดทำบัญชี เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาเชื่อมโยงระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (E-Learn Platform : www.smeacademy365.com) ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้ากับกลไก การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด

๒.๒ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยทั้งในระดับพื้นที่ ส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง มีการบูรณาการประสานความร่วมมือ และร่วมกันกำหนดแผนการทำงานในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การอบรม การวิจัยพัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ การพัฒนาศักยภาพและยกระดับขีดความสามารถในการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการในพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดรูปแบบการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษาให้เป็นแบบเชิงรุกเข้าหาวิสาหกิจชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยอาจจัดให้มีการพบปะกันระหว่างสถาบันการศึกษากับวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ทุก ๆ ๓-๔ เดือน

๒.๓ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดให้วิสาหกิจชุมชน มีการประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกัน อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

โดยสร้างเป็น “เครือข่าย” (Network) การเรียนรู้ มีการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะ หรือศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจ และทุนชุมชนระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้

๒.๔ ในการส่งเสริมให้ความรู้ควรมุ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทุนชุมชน (ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนกายภาพ ทุนธรรมชาติ ทุนการเงิน และทุนวัฒนธรรม) โดยการดึงเอาศักยภาพของทุนชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ออกมาร่วมอนุรักษ์ พัฒนา และต่อยอดการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีนวัตกรรม อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง

๓. เรื่องแหล่งเงินทุนและงบประมาณ

๓.๑ เสนอให้รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างเครือข่ายแหล่งเงินทุนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะสถาบันการเงินภาครัฐ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และแหล่งเงินทุนอื่น ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ โดยมีการจัดทำแผนงานร่วมกัน ซึ่งรัฐบาลอาจพิจารณากำหนดมาตรการพิเศษ หรือจัดให้มีโครงการสินเชื่อเพื่อวิสาหกิจชุมชนเป็นการเฉพาะ แยกจากผลิตภัณฑ์หรือโครงการอื่น ๆ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มธุรกิจชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้มากขึ้น ทั้งนี้ ควรพิจารณาถึงความสามารถและศักยภาพของธุรกิจ รวมถึงวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อใช้ในการประกอบกิจการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหานี้ครัวเรือน

๓.๒ เสนอให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนให้กับวิสาหกิจชุมชน โดยอาจพิจารณาจัดให้มีงบประมาณการวิสาหกิจชุมชน และควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญของประเทศ และยังมีความสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจในระดับชาติและการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ หรือการจัดตั้ง “ธนาคารเพื่อวิสาหกิจชุมชน” หรือ “กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน” เป็นการเฉพาะ เพื่อให้กู้ยืมเงินทุนระยะสั้น รวมทั้งให้เงินสนับสนุนเป็นรายโครงการ

๓.๓ เสนอให้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปีในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งงบประมาณและเงินทุนสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๓.๔ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบธุรกิจชุมชนประเภทต่าง ๆ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานอำนวยความสะดวกการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนหมุนเวียนที่มีอยู่เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเป็นรายเฉพาะเรื่อง เช่น การแก้ปัญหาวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการผลิตพืชในการจัดทำระบบบริหารจัดการน้ำโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ โดยการขอรับการสนับสนุนจาก “กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน” ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด เป็นต้น

๓.๕ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาสนับสนุนเงินทุนแก่วิสาหกิจชุมชนโดยใช้แหล่งเงินจากงบประมาณการจังหวัด งบประมาณจากต้นสังกัด งบประมาณจากองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินการในบางเรื่อง เช่น การสร้างโรงเรียนที่ได้มาตรฐานให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพเพื่อให้สามารถพัฒนาต่อยอดในทางธุรกิจต่อไปได้ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปสนับสนุนเพื่อให้งบประมาณไปถึงกลุ่มที่มีศักยภาพมากขึ้น

๓.๕ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบประเด็นธุรกิจชุมชนประเภทอื่น ๆ พิจารณาจัดหาช่องทางแหล่งงบประมาณที่หลากหลาย โดยอาจมีความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน หรืออาจพิจารณาใช้แนวทางในการให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนกับวิสาหกิจชุมชนในส่วน of เครื่องจักรอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ

ทั้งนี้ เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานประสานงานในการประสานงานและสร้างเครือข่ายต่าง ๆ ตามข้อ ๓.๑ - ๓.๖

๔. เรื่องการรับรองมาตรฐาน

๔.๑ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการส่งเสริมให้กลุ่มกิจการขนาดเล็กที่มีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและมีมาตรฐานประกันคุณภาพให้ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับต้น เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP โดยกรมการพัฒนาชุมชน มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค รวมถึงอาจพิจารณาผลักดันให้มีมาตรฐาน ออย. ชุมชน (การรับรองมาตรฐานระดับต้น) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ผลิตที่เป็นกิจการขนาดเล็กเพิ่มเติมเป็นอีกแนวทางหนึ่ง

๔.๒ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดหลักเกณฑ์ยกเว้นค่าใช้จ่ายในการขอรับรองมาตรฐานในบางกรณี โดยที่วิสาหกิจชุมชนสามารถขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากหน่วยงานราชการได้ เช่น กรณีการอนุญาตผลิตภัณฑ์อาหาร ได้ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่จะจัดเก็บสถานประกอบการที่มีเครื่องจักรไม่เกิน ๕ แรงม้า และคนงานไม่ถึง ๗ คน ซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกฎหมายว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ค่าใช้จ่ายที่จะจัดเก็บจากผู้ยื่นคำขอในกระบวนการพิจารณาอนุญาตผลิตภัณฑ์อาหาร พ.ศ. ๒๕๖๐

๔.๓ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนบางรายการเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน เช่น โรงเรือน เครื่องจักร ฯลฯ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพของวิสาหกิจ พร้อมทั้งให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานงานอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งเสริมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง และไม่ซ้ำซ้อน

๔.๔ เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร เชื่อมโยงการทำงานกับโครงการส่งเสริมผู้ประกอบการผ่านระบบ BDS หรือ “SME ปัง! ตั้งได้คืน” ซึ่งเป็นโครงการสนับสนุนผู้ประกอบการของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรหรือผู้ประกอบการในการขอรับรองมาตรฐาน

๔.๕ เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำรูปแบบของ Single Platform มาปรับใช้ในการดำเนินการยื่นขอรับรองมาตรฐาน เพื่อให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) สร้างความร่วมมือด้านการรับรองแบบเครือข่าย มีระบบที่เชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับรองมาตรฐาน เพื่ออำนวยความสะดวก ลดความซ้ำซ้อน สามารถให้การรับรองได้รวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันมีความร่วมมือระหว่าง ๔ หน่วยงานภาครัฐในการตรวจรับรองมาตรฐาน ได้แก่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยอาจพิจารณาสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองมาตรฐานอื่น ๆ เพิ่มเติม

๔.๖ เสนอให้กรมวิชาการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลักดันให้มีระบบการรับรองมาตรฐาน โดยให้สถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีส่วนช่วยในการตรวจรับรองมาตรฐาน อันจะช่วยเพิ่มช่องทางในการขอรับรองมาตรฐานให้มีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงการกำหนดอายุของใบอนุญาตให้เป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

๔.๗ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนผู้ขอรับรองรายใหม่ และส่งเสริมให้มีการรักษาการรับรองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นใจจากกลุ่มลูกค้ามากขึ้น

๕. เรื่องการตลาด

๕.๑ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเสริมสร้างความรู้ด้านการตลาด การวางแผนทางธุรกิจ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และเพิ่มอัตลักษณ์ให้กับสินค้า

๕.๒ เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาจัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า โดยการกำหนดแผนการส่งเสริมด้านการตลาดให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ประกอบการในตลาดแต่ละระดับ ซึ่งอาจแบ่งตลาดออกได้เป็น ๔ ประเภท คือ

(๑) ตลาดท้องถิ่น เช่น ตลาดหมู่บ้าน ตลาดตำบล ตลาดอำเภอ ศูนย์สินค้าเกษตรปลอดภัยและสินค้าเกษตรอินทรีย์ การจัดให้มีตลาดโดยไม่มีพ่อค้าคนกลาง การส่งเสริมให้มีหนึ่งตำบลหนึ่งหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ การทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน เป็นต้น

(๒) ตลาดระดับชาติ มีการทำความตกลงหรือความร่วมมือกับซัพพลายเออร์ (การตลาดแบบ Modern Trade) ในการกระจายสินค้าชุมชน

(๓) ตลาดต่างประเทศ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพสามารถผลิตและส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ

(๔) ตลาดออนไลน์ การพัฒนาเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มกลางสำหรับแสดงสินค้าให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้อได้โดยตรง

๕.๓ เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการการทำงานร่วมกันในการกำหนดแผนด้านการตลาด โดยมีการศึกษาข้อมูลของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศว่ามีความต้องการผลิตภัณฑ์ประเภทใด มีข้อกำหนดเงื่อนไขทางด้านกฎหมายที่ต้องปฏิบัติตามอย่างไร เพื่อให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน ตรงตามข้อกำหนดเงื่อนไข เป็นที่ยอมรับและสนองต่อความต้องการของตลาด

๕.๔ เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมส่งเสริมการเกษตรศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ของรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนที่จะเติบโตในเชิงธุรกิจในอนาคต โดยการใช้เรื่องของ “ระบบการแบ่งปันผลประโยชน์” มาใช้กับการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชน โดยมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้เข้าไปเป็นหุ้นส่วนกับบริษัทส่งออกสินค้าต่าง ๆ ทั้งกับบริษัทในประเทศและต่างประเทศ โดยอาจพิจารณาศึกษาจากรูปแบบการดำเนินงานของบริษัทผลิตภัณฑ์นมโค “โฟร์โมสต์” ของประเทศเนเธอร์แลนด์

๖. เรื่องการชำระภาษี

เสนอให้รัฐบาลพิจารณากำหนดมาตรฐานยกเว้นการชำระภาษีเป็นการทั่วไปเป็นเวลา ๓ ปีแรกสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี โดยที่ไม่ต้องขยายระยะเวลาในการยกเว้นออกไปทุก ๆ ๓ ปี โดยมติดังกล่าว และเมื่อพ้นระยะเวลา ๓ ปีแรกแล้ว วิสาหกิจชุมชนทุกแห่งมีหน้าที่ในการชำระภาษี โดยอาจพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์อัตราภาษีที่เหมาะสมตามแต่ละระดับรายได้ของวิสาหกิจชุมชนมิให้สูงเกินไป เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองรวมทั้งพัฒนาเติบโตในทางธุรกิจต่อไปได้

๗. การขาดแคลนบุคลากรในวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มอาชีพอนุรักษ์งานฝีมือและภูมิปัญญา

เสนอแนะให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พิจารณาจัดทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ รวมถึงการจัดทุนการจ้างงานเมื่อจบการศึกษาเพื่อจะได้พัฒนางานด้านการอนุรักษ์ รวมถึงการสืบสานและต่อยอดงานฝีมือและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป โดยถือเป็นตำแหน่งงานที่มีความขาดแคลน

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๓๘

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๗๔

www.ombudsman.go.th